

Vojnici iz Skradina u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama u 18. stoljeću

Središnja tema rada usmjerena je na udio Skradinjana u mletačkim prekomorskim vojnim postrojbama tijekom 18. stoljeća (Fanti oltramarini – pješaci i Croati a cavallo/Cavalleria Croati – konjaništvo). Rad je zasnovan na raščlambi gradiva pohranjenog u Archivio di Stato di Venezia (fond: Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli). Podrobno je istražen vremenski okvir njihova djelovanja odnosno spominjanja u izvorima, dobna struktura, dužina trajanja vojnog djelovanja, fizičke karakteristike, kao i udio članova pojedinih obitelji u vojnoj službi. Raščlamba pokazuje kako su vojnim postrojbama u kojima su djelovali Skradinjani zapovijedali istaknuti časnici zavičajem iz Dalmacije, Boke kotorske i s Apeninskoga poluotoka, a razvidno je i da su postrojbe bile izrazito mobilne i raspoređivane diljem mletačkih kopnenih i prekomorskih stečevina. U prilogu rada donosi se cjelovit pregled svih do sada istraženih skradinskih vojnika u pješačkim i konjaničkim snagama Mletačke Republike u 18. stoljeću.

Ključne riječi: Skradin, Mletačka Republika, Fanti oltramarini, Cavalleria Croati, vojna povijest, povijest 18. stoljeća

Uvod i cilj rada

Profesionalni vojnici zavičajem sa šireg područja mletačkih stečevina duž istočnojadranske obale i unutrašnjosti, u vrelima nazivani *Fanti oltramarini* (pješaštvo) i *Croati a cavallo* ili *Cavalleria Croati* (konjaništvo), u ranom novom vijeku bili su jedna od okosnica kopnenih snaga *Serenissime*. Te su postrojbe ratovale duž mletačkih bojišta od sjeverne Dalmacije do grčkih otoka, a u mirnodopsko vrijeme bili su stacionirani na mletačkim posjedima od Veneta (*terraferma*) do Peloponeza. Istraživanje i znanstvena obrada njihova ustroja i djelovanja važan je i neizostavan prinos poznavanju kako hrvatske, tako i mletačke vojne povijesti, kao i širih sastavnica hrvatsko-mletačkih veza u ranom novovjekovlju.¹

¹ O mletačkim vojnim snagama u ranom novom vijeku, posebice s obzirom na novačenja duž istočnog Jadrana podrobnije vidi recentnu literaturu te u njima pridodane dodatne bibliografske jedinice: Tea

U proteklim godinama proučeni su brojni spisi iz mletačkog Archivio di Stato di Venezia (fond: Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli) i Državnoga arhiva u Zadru (ponajprije fondovi Generalni providuri Dalmacije i Albanije te Bilježnici Zadra) koji nam dodatno rasvjetljavaju sastavnice iz povijesti prethodno navedenih postrojbi. U sklopu ovih istraživanja obrađeni su i u znanstvenim radovima predstavljeni brojni visoki mletački časnici (iz pješackih i konjaničkih jedinica: pukovnija i njima pripadajućih satnija) zavičajem ponajprije iz Dalmacije i Boke kotorske te je pritom podrobno raščlanjen i sastav njihovog vojnog ljudstva. Jednako su tako predmet istraživanja – vezanih uz istu problematiku – bili i časnici, dočasnici i vojnici iz pojedinih gradova, manjih naselja ili regionalnih područja od Ugarske do Albanije.²

Središnje istraživačko zanimanje u ovom radu upravljeno je na udio vojnika iz Skradina u postrojbama mletačkih prekomorskih pješaka i konjanika u 18. stoljeću.³ U radu će se koristiti podaci sadržani u prethodno opisanom mletačkom arhivskom fondu Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli (Repubblica Italiana-Archivio di Stato di Venezia-fondo 0715-Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli, dalje: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli), kao i literatura koja može poslužiti kao dodatni usporedni materijal. Raščlanit će se brojčani udio Skradinjana u mletačkom pješaštvu i konjaništvu, ukazati na vremenski okvir njihova djelovanja, predstaviti

-
- Mayhew, *Dalmatia between Ottoman and Venetian Rule: Contado di Zara 1645-1718*, Roma 2008; T. Mayhew, „Mletački vojnik na istočnoj obali Jadrana za Kandijskog rata (1645-1669)“, *Spomenica Josipa Adamčeka* (gl. urednici Drago Roksandić i Damir Agičić), Zagreb, 2009, 243-262; Domagoj Madunić, „Defensiones Dalmatiae: Governance and Logistics of the Venetian Defensive System in Dalmatia during the War of Crete (1645 – 1669)“ (doktorska disertacija, Central European University, Budimpešta 2012); Nikola Markulin, „Vojno poduzetništvo u Mletačkoj Dalmaciji i Boki za vrijeme Morejskog rata (1684-1699)“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 56 (2014), 91-142; N. Markulin, „Mletačka vojna organizacija u Dalmaciji i Boki od Morejskog rata (1684. – 1699) do Požarevačkog mira 1718.“ (doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2015); N. Markulin, „Vojno poduzetništvo u Mletačkoj Dalmaciji i Boki od 1700. do 1718. godine“, *Povijesni prilozi* 35 (2016), br. 51, 159-196; Josip Vrandečić, *Borba za Jadran u ranom novom vijeku: mletačko-osmanski ratovi u venecijanskoj nuncijaturi*, Split 2013.
- 2 Podrobnije o udjelu Hrvata, ali i pripadnika drugih naroda sa šireg područja istočnog Jadrana u mletačkim prekojadranskim postrojbama vidi u bilješci br. 4 u radu: L. Čoralčić, „Albanski vojnici u mletačkim prekojadranskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće)“, *Povijesni prilozi* 37 (2018), br. 54, 185-186.
 - 3 O Skradinu u ranom novom vijeku podrobnije vidi u: Seid M. Traljić, „Tursko-mletačke granice u Dalmaciji u XVI. i XVII. stoljeću“, *Radovi Instituta JAZU u Zadru* 20 (1973), 447-458; Slavko Kovačić, „Crkva na skradinsko-kninskom području u XVII. stoljeću prema izvještajima skradinskih biskupa Svetoj Stolici“, *Croatia christiana periodica* 1 (1977), br. 1, 24-33; Stanko Bačić, *Visovački franjevci u Skradinskoj biskupiji: pastoralno djelovanje franjevaca od dolaska Osmanlija (1522) do danas*, Split 1991; Josip Ante Soldo, „Skradin pod Venecijom“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 33 (1991), 131-183; Krešimir Čvrljak, *Znameniti putnici u Skradinu i na Krki*, Zagreb – Skradin 1995; L. Čoralčić, „Skradin i Mleci: državno-političke veze i prisutnost Skradinjana u Mlecima i Padovi“, objavljeno u: *Zbornik o Pavlu Posiloviću: Zbornik radova sa znanstvenoga skupa „Pavao Posilović i šibensko-skradinski kraj u njegovo doba“*, Skradin – Visovac, 27-28. listopada 2000, Šibenik – Zagreb, 2001, 119-145.

vojni zapovjednici pukovnija i satnija u koje su bili uključeni, obraditi mjesta njihova djelovanja (popisivanja) te ukazati na neke u spisima sadržane fizičke značajke vojnika zavičajem iz Skradina koji su svojom profesionalnom službom djelovali pod stijegom svetoga Marka.⁴

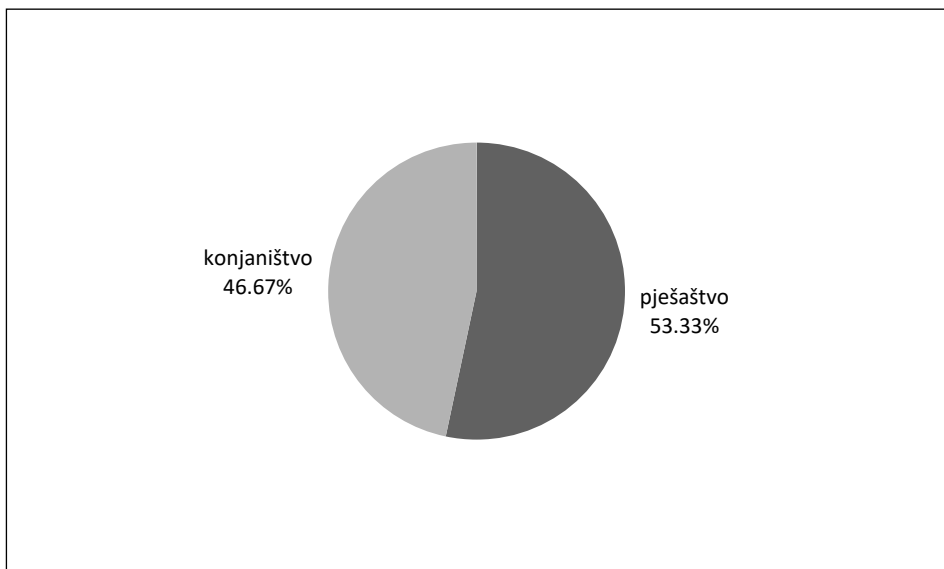
Raščlamba arhivskih spisa

Iz Skradina se u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama 18. stoljeća bilježi 45 vojnika, pri čemu je konjanika bilo 21 (46,67%), a pješaka 24 (53,33%) (vidi: *Grafikon 1*). Ovakav postotni omjer nije sasvim uobičajen. Naime, pješačke su postrojbe bile višestruko brojnije (veći broj pukovnija i unutar njih pripadajućih satnija). Njih su povremeno popunjavali i pripadnici teritorijalne milicije, manje vični profesionalnom ratovanju i vojnim vještinama. Nasuprot tome, konjaničkih je postrojbi bilo manje, brojile su manje satnija i aktivno angažiranih vojnika.⁵ To su bile elitne vojne snage, njihov ustroj i održavanje iziskivali su znatno veće financijske izdatke i vrlo dobro obučeno ljudstvo. Činjenica da su Skradinjani u velikom postotnom udjelu sudjelovali u profesionalnim vojnim snagama *Cavalleria Croati* ukazuje nam na njihovu vrsnoću i traženost od strane domaćih zapovjednika i samih mletačkih vojnih vlasti. Ovdje se možemo osvrnuti i na razloge okolnostima da su Skradinjani u toliko velikom broju pristupali konjaništvu. Možemo to tumačiti činjenicom da je područje zaleđa Dalmacije stoljećima bilo usmjereno na transport robe s osmanskog područja u mletačke gradove u Dalmaciji te da je tamošnje žiteljstvo u brojnim životnim sastavnicama svakodnevno bilo upućeno na konjogojstvo. Samim tim bili su, više nego ostali stanovnici gradova i naselja uz obalu i na otocima vični vještinama koje su bile neophodne za primanje u vojnu službu profesionalnih konjanika.⁶

4 S obzirom da će u tabelarnom pregledu na kraju rada uz svakoga vojnika i njegovu ubilježbu biti navedena signatura unutar arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli (broj svežnja, odnosno buste) u nastavku rada nećemo u svim primjerima opterećivati tekst usputnim bilježenjem svake pojedinačne signature.

5 Primjerice, 1789. i 1790. godine djelovalo je 10 pukovnija *oltramarina*, a svaka od njih brojila je devet satnija. Ukupan broj vojnika unutar tih pješačkih pukovnija iznosio je oko 400. Nasuprot tome, u isto vrijeme djelovale su tek dvije konjaničke pukovnije; svaka je sadržavala osam satnija, a sama pukovnija ukupno je brojila nešto više od 300 vojnika. Usporedi: Francesco Paolo Favalaro, *L'Esercito Veneziano del '700: Ricerche e schizzi*, Venezia 1995, 141-142.

6 Primjerice, omjer uključenosti vojnika iz Drniša u konjaničke i pješačke postrojbe iznosio je 80,81% : 19,19%. Usporedi: L. Čoralić, „Drnišani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama u 18. stoljeću“, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU 39* (2021), 2020. Rad je prihvaćen za objavljivanje.

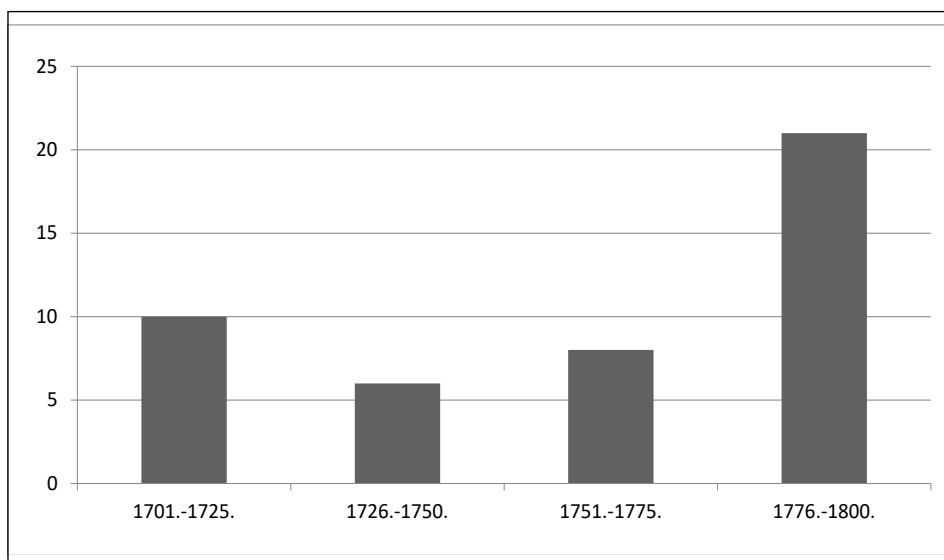

Grafikon 1: Omjer uključenosti Skradinjana u postrojbe pješaka i konjanika

Kada je riječ o načinu njihova ubilježavanja u izvore, popisi članova pojedinih postrojbi (satnija djelatnih unutar pukovnija) pisani su jednoobrazno. U pravilu se u popisu navodi pukovnija i njoj pripadajuće satnije, kao i njezini zapovjednici i časnički kadar. Pretežit dio popisa čini lista običnih vojnika (*Soldati, Fanti*) te se za svakog pojedinog vojnika navodi njegovo ime, ime oca i prezime, mjesto podrijetla (*Scardona*) te lokacija i datum izrade popisa. Katkad su, ali neredovito, bilježeni i osobni podaci vezani uz vojnike: starost (dob), visina (statura), boja kose te kod pripadnika konjaništva boja konja. Ponekad se, nadalje, bilježi i podatak o prijelazu vojnika iz jedne u drugu postrojbu, podatak o smrti te dezertiranju. U tim se slučajevima vojnik naknadno križao s prvotnog popisa. Jezik popisivanja vojnika bio je talijanski (mletački dijalekt) te su prezimena, a često i imena talijanizirana. Potrebno je također napomenuti da su vojnici popisivačima osobno prilazili i usmeno davali svoje podatke. Otuda nemali problemi s iskrivljavanjem prezimena koja manje vičnim popisivačima nisu bila razumljiva. Također, moramo uzeti u obzir i činjenicu da je dio vojnika, osobito onih u profesionalnim jedinicama, u službu pristupao radi bijega od zakona, odnosno nakon počinjene kriminalne radnje u svome zavičaju. Njihovi iskazi, osobito kada je riječ o personalnim podacima, stoga su zasigurno katkada bili lažni ili iskrivljeni.

Vremenski okvir (vidi: *Grafikon 2*) bilježenja Skradinjana u mletačkom pješništvu i konjaništvu također nam otkriva neke zanimljive pojedinosti, usko vezane i za konkretne okolnosti u povijesnom razvoju toga gradića. Naime, početkom 18. stoljeća (razdoblje 1701-1725) Skradinjani se učestalo spominju kao prekomorski vojnici (ponajprije u konjaništvu). Razloge tome možemo tražiti u činjenici da se u tom razdoblju odvijao Drugi morejski ili Mali rat (1714-1718) kada je sam grad, poradi ratnih događanja, bio

neposredno uključen, a potencijalno vojno ljudstvo iz tih krajeva bilo je potrebno u tom kraju, ali i diljem mletačkih bojišnica. Nakon toga, odnosno nakon Požarevačkog mira 1718. godine i prestanka ratnih opasnosti, stanje u zaleđu Dalmacije se stabiliziralo, mjesta poput Skradina demografski se obnavljaju, ali – što je u ovom slučaju najvažnije – postupno u svim sastavnicama postaju integralni dio mletačkih prekomorskih posjeda. Mirnodopske okolnosti pridonijele su da u nastupajućim razdobljima (1726-1750. i 1751-1775) broj Skradinjana koji se odlučuju za profesionalnu vojnu službu djelomično opada. Međutim, koncem stoljeća broj Skradinjana u navedenim postrojbama zapaženo raste. Taj se porast može objasniti činjenicom da upravo tada, posljednji put u svojoj povijesti (osobito pred sam kraj opstojanja), Mletačka Republika mobilizira (kao dio svoje politike naoružane neutralnosti) veći broj postrojbi, ponajprije pješačkih snaga.

Grafikon 2: Vremenski okvir bilježenja Skradinjana u mletačkim prekomorskim postrojbama

U konkretnom smislu spisi magistrature Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli svjedoče da je riječ o konjanicima Nikoli Puliću i Filipu Skoriću, zabilježenima 1709. u pukovniji Nikole Divnića. Završni spomen konjanika u postrojbi *Croati a cavallo* vezujemo, kada je riječ o Skradinjanima, uz kurira (*forier*) Franu Jurića, upisanog u Mlecima 1796. godine u postrojbi Antuna Radnića. Kada je riječ o pješacima, prvi spomen Skradinjana u profesionalnim postrojbama datira iz 1728. godine. Radi se o vojnicima Juri Brusiću, Anti Maticu, Ivanu Poljica i Mati Staniću, a svi navedeni bili su u pukovniji Petra Corponesea (satnija kapetana Coleandra Corponesea, popisana u Zadru). Završne ubilježbe Skradinjana u postrojbi *Fanti oltramaringi* datiraju u 1797. godinu, a riječ je o vojnicima Frani Franiću, Marku Gojeviću i Jovi Mrgiću koji su, kao pripadnici pukovnije Jerolima Smeće (satnija kapetana Josipa Arvatinija) istovremeno popisani na otoku Krfu.

Relativno velik uzorak kojim raspoložemo u ovom radu omogućuje nam utvrđivanje trajanja vojne službe pojedinih vojnika, kao i njihovo napredovanje od običnih vojnika do nositelja dočasničkih činova. U primjerima pješačkih vojnika iz Skradina opažamo kako se većina spominje u relativno kratkom vremenskom razdoblju te to upućuje na činjenicu da se u vojnoj službi nisu duže zadržavali. Ipak, bilježimo i drugačije primjere (u obje postrojbe) koje držimo da vrijedi spomenuti. Tako je pješak Jakov Ilijin Vidoslavić službu u profesionalnoj pješačkoj postrojbi obnašao od 1789. do 1795. godine (šest godina), a konjanik Mate Radošev Marković bio je aktivno djelatnik pod zapovjedništvom Frana Buća od 1759. do 1772. godine (trinaest godina).

Nadalje, iako raspoložemo s relativno malenim uzorkom, spisi nam otkrivaju i podatke o vojnicima koji su potjecali iz istih obitelji, odnosno koji su nosili isto prezime. Takav su primjer braća Josip i Šime Radnić, sinovi Antuna, konjanici zabilježeni od 1788. do 1789. godine u pukovnici Tripuna Gregorine.⁷ Nije nam moguće ustanoviti izravnu rodbinsku vezu između više puta spominjanih članova obitelji Pulić. Godine 1796. (Mleci, pješačka pukovnija Antonija Paravije, kapetan satnije Nikola Bolica) bilježe se Ante Josipov Pulić i Mate Ivanov Pulić, dočim je mnogo ranije (1709. godine) bio upisan Nikola Mihovilov Pulić, konjanik u osobnoj satniji pukovnika Nikole Divnića. Istovjetno prezime opažamo i u primjerima obitelji Skorić. Godine 1709. u pukovnici Nikole Divnića zabilježen je Filip Matijin, a podosta vremena kasnije (1762. godina) Luka Ilijin upisan je u Cremoni kao vojnik u sastavu osobne pješačke satnije pukovnika Tripuna Vicka Burovića.

Na primjeru djelovanja Skradinjana u navedenim postrojbama opažamo, kao što je to slučaj s pretežitim dijelom vojnika iz hrvatskih krajeva, prevagu običnih pješaka i konjanika (*Soldati, Croati a cavallo*).⁸ Ipak, izvori bilježe i nekoliko Skradinjana koji su tijekom čitave vojne službe obnašali dočasničke činove ili (u više primjera) bili prisutni u specijaliziranim službama pri njima pripadajućoj satniji. Tako se, primjerice, kao kaplar u pješačkoj pukovnici Vicka Michielija Vitturija 1795. godine bilježi prethodno spomenuti Jakov Vidoslavić, dočim se kao obnašatelj specijaliziranih službi (kurir i pifarist) spominju Frane Petrov Jurić (pukovnija Antuna Radnića, 1796) i Mijo Ivanov Radošević (pukovnija Nikole Progrine, 1786-1788).

7 Iz navedenog izvora nije razvidno jesu li Josip i Šime sinovi kapetana Antuna, u sastavu čije su se satnije nalazili. Naime, u brojnim do sada obrađenim primjerima na razini sveukupnog udjela Hrvata u mletačkim prekomorskim postrojbama, ako bi vojnik bio u rodbinskoj vezi s nadređenim, taj bi podatak bio izrijeком naveden.

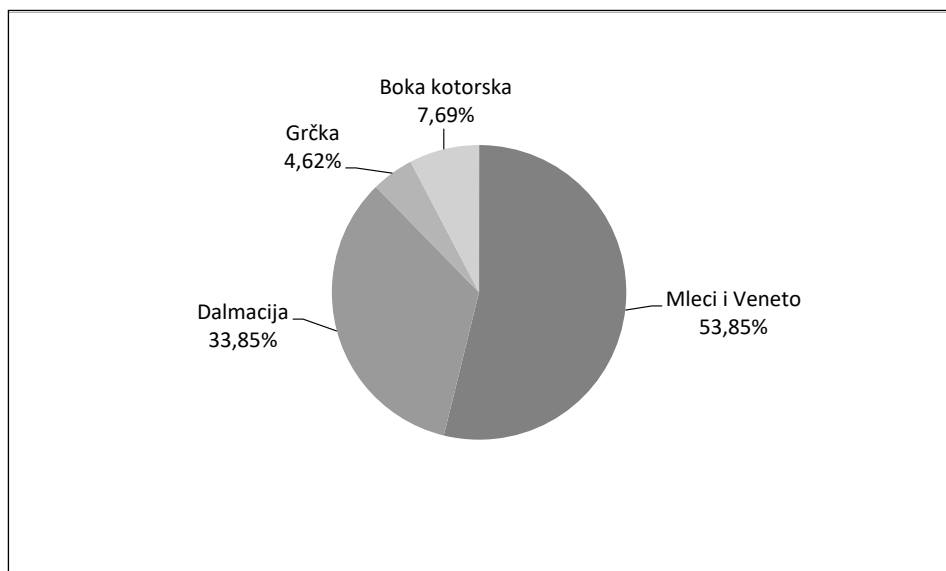
8 Ovdje je potrebno napomenuti da su u rad uključeni isključivo vojnici koji se spominju u popisima postrojbi *Fanti oltramaroni* i *Croati a cavallo*, ali ne i pripadnici teritorijalnih snaga među kojima bi se zapovjednom odgovornošću na lokalnoj razini izdvajali lokalni serdari i harambaše. Također nije uključena obitelj Radnić, čiji su odvjerci obnašali visoke časničke činove u rečenim profesionalnim jedinicama. Naime, iako je obitelj Radnić bila usko povezana sa Skradinom, njihovo podrijetlo može se vezati i za Drniš ili neka druga naselja šibenskog zaleđa. Stoga su u ovome radu uključeni samo oni pripadnici rečene obitelji za koje je izvor izrijeком govori da su iz Skradina. O obitelji Radnić i djelovanju njezinih članova u mletačkim postrojbama u 18. stoljeću autorica teksta priprema zaseban rad.

Važnu sastavnicu ovog istraživanja čini i raščlamba Skradinjana prema njihovim dobnim i fizičkim karakteristikama. Podaci o tome nisu uvijek upisivani za sve vojnike, ali je uzorak dovoljno velik da je moguće iskazati određena zapažanja. Kada je riječ o dobi skradinskih vojnika, prosječna dob pješaka iznosi 23, a konjanika 38 godina. Najmlađi zabilježeni pješak bio je Mate Andrin Stanić, u trenutku popisivanja 1728. godine u Zadru (pukovnija Petra Corponesea) star 19 godina, dočim je najstariji *Fante oltramarino* iz Skradina bio Ivan Jurin Poljica (28 godina), pripadnik postrojbe kapetana Coleandra Corponesea (pukovnija Petra Corponesea), također upisan u Zadru iste godine kao i prethodni primjer. Kada je riječ o konjanicima, najstariji Skradinjanin (44 godine) bio je Ivan Milas (sin Ive), vojnik postrojbe Nikole Divnića 1729. godine (popisane u Mlecima), a kao najmlađeg bilježimo 34 godine starog Bastijana Augustina Jelinovića, također pripadnika iste postrojbe Divnić. Potrebno je napomenuti kako je razlika između prosječne dobi pješaka i konjanika očekivana. Naime, konjaničkim su postrojbama mahom pristupali stariji, prokušaniji vojnici vještiji ratovanju koji su nerijetko već i prije uključivani u vojnu službu. Nasuprot tome, pješake se smatralo manje elitnim vojnim rodnom za koji je bilo potrebno manje znanja i vještina te je dobna granica njihovog pristupanja mogla biti znatno niža.

Relativno je malo podataka zabilježeno o staturi i boji kose pojedinih vojnika. Prema staturi, ovisno o dojmu popisivača kao i kod procjene vojnika iz drugih hrvatskih krajeva, prevladavaju (i među pješacima i među konjanicima) osobe srednjeg rasta (*ordinario*). Iznimku, uzmimo kao primjer konjanike, predstavlja opis Ivana Nikolina Šimića, pripadnika postrojbe kapetana Jakova Ginnija (pukovnija Luje Detrika, Zadar, 1716), koji je opisan kao vojnik visokog rasta (*alto*). Manji broj podataka odnosi se i na boju kose skradinskih vojnika. Prema raspoloživim podacima, Skradinjani su najčešće bili smeđokosi (*castagno*) i crnokosi (*nero*), a tek se u malenom broju primjera bilježe i plavokosi (*biondo*) pripadnici ovdje analiziranih postrojbi. Kada je riječ o pripadnicima konjaničkih postrojbi, u izvorima se često donose opisi konja koje su vojnici zaduživali. Prema iskazanim podacima Skradinjani su u podjednakom omjeru zaduživali dorate (*bai, baio*) i vrance (*mor, moro*), dočim se ostale boje konja (čilaš, riđan) u izvorima ne spominju.

Satnije i pukovnije mletačkih pješačkih i konjaničkih pukovnija bile su tijekom 18. stoljeća, a osobito nakon okončanja posljednjeg mletačko-osmanskog rata, stacionirane u glavnim vojnim uporišnim točkama *Serenissime*. To su gradovi-utvrde duž mletačkoga kopnenog posjeda diljem Veneta, odnosno *terraferme* (Mleci – Lido, Vicenza, Padova, Treviso, Palmanova, Verona, Bergamo, Udine i druga), vodeća uporišta duž istočnog Jadrana (Zadar, Split, Kotor) te nakon Požarevačkog mira 1718. godine preostale mletačke stečevine u grčkom arhipelagu. Jedinice su, kako vrela svjedoče, bile vrlo mobilne te se pojedine satnije unutar malog broja godina bilježe na raznim lokacijama. Statistički promatrano (vidi: *Grafikon 3*), skradinski se vojnici, odnosno njihove postrojbe najčešće bilježe na području Veneta – u Mlecima i duž mletačkih gradova diljem *terraferme* (53,85 % u omjeru svih spomenutih mjesta popisivanja

satnija i pukovnija). Unutar tog područja prevagu imaju Mleci odnosno tamošnja vojna baza na Lidu – zborna mjesto unovačenih vojnika odakle su se pojedine postrojbe upućivale na vršenje vojne službe. Osim glavnoga grada Republike svetoga Marka, na području Veneta se, kao mjesta stacioniranja postrojbi u kojima su djelovali skradinski pješaci i konjanici, bilježe (iako u mnogo manjem broju primjera u odnosu na glavni grad Republike svetoga Marka) i Brescia, Cremona, Padova, Palmanova, Salò i Treviso. Dalmatinski su gradovi i utvrde u postotnome omjeru djelovanja skradinskih vojnika zastupljeni s 33,85 %. Prednjači Zadar – onovremena prijestolnica Dalmacije i najvažnije strateško mletačko uporište na istočnom Jadranu,⁹ dočim se od drugih gradova i utvrda bilježe (isključivo u pojedinačnim primjerima) još Split i Benkovac. Kada je riječ o Boki, Skradinjani su zabilježeni isključivo u Kotoru (7,69%), glavnom gradu mletačke pokrajine (*Albania Veneta*) koji je tijekom 18. stoljeća predstavljao vodeću mletačku obrambenu utvrdu prema osmanskim posjedima u neposrednom zaleđu toga dijela Jadrana. Naposljetku, u nekoliko je primjera (4,62%) kao mjesto popisivanja navedena mletačka uporišna baza na otoku Krfu.

Grafikon 3: Mjesta popisivanja skradinskih vojnika

Podatak vrijedan istraživačke pozornosti odnosi se na zapovjednike pukovnija u sklopu čijih su satnija djelovali vojnici zavičajem iz Skradina. S obzirom da je riječ o zapaženim časnicima, koji su tijekom karijere postizali i čin generala, njihovi životopisi sastavni su i izrazito važan prinos poznavanju kako hrvatske, tako i mletačke vojne povijesti 18. stoljeća. U primjeru vojnika iz Skradina, kada je riječ o konjaničkim postrojbama, kao

9 Uz Zadar se povremeno kao mjesto popisivanja spominje i Sutomišćica na Zadru nasuprotnom otoku Ugljanu.

zapovjednici (pukovnici) izrijekom se spominju odvjetci uglednih zadarskih plemićkih (i vojničkih) obitelji, a to su Šimun Benja/*Begna*,¹⁰ Šimun Nassi¹¹ i Lujo Detriko/*Detrico*,¹² zatim šibenski patricij Nikola Divnić/*Difnico*,¹³ plemići iz Trogira Antun Radnić¹⁴ i Juraj Radoš¹⁵ te Bokelji Franjo Buća/*Bucchia*¹⁶ i Tripun Gregorina.¹⁷

Kada je riječ o zapovjednicima pješačkih postrojbi, među dalmatinskim visokim časnicima možemo izdvojiti Bokelje Tripuna Vicka Burovića,¹⁸ Benedikta Paskvalija/*Pasquali*,¹⁹ Jeronima Smeću/*Smechia*²⁰ te Marka Antuna Bubića²¹ i Nikolu Medina²²

- 10 Gradivo o vojnom djelovanju Šimuna Benje pohranjeno je u: RI-ASVe-0175-Inquisitori ... publici ruoli, b. 770, 774-781.
- 11 Podrobnije o Šimunu Nassiju vidi u: L. Čoralić, „Zadarski patricij Šimun Nassi – pukovnik hrvatskih konjanika u mletačkoj vojsci (početak 18. stoljeća)“, *Povijesni zbornik – godišnjak za kulturu i povijesno naslijeđe* 4 (2012), br. 5, 7-31. Gradivo o vojnom djelovanju Šimuna Nassija pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 824-825.
- 12 Podrobnije o Luji Detriku vidi u: L. Čoralić, „Zadarski patricij Lujo Detriko (1672-1749) – zapovjednik hrvatske konjice (*Cavalleria Croati*)“, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 32 (2014), 99-129. Gradivo o vojnom djelovanju Luje Detrika pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, 801-806.
- 13 Podrobnije o Nikoli Divniću vidi u: L. Čoralić, „Šibenski plemić Nikola Divnić (1654-1734) – pukovnik hrvatske lake konjice (*Cavalleria Croati*)“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 54 (2012), 125-145. Gradivo o vojnom djelovanju Nikole Divnića pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 807-809.
- 14 Gradivo o vojnom djelovanju Antuna Radnića pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 826.
- 15 Gradivo o vojnom djelovanju Jurja Radoša pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 824-826.
- 16 Gradivo o vojnom djelovanju Franje Buće pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 782-786.
- 17 Podrobnije o Tripunu Gregorini vidi u: L. Čoralić – M. Katušić, „Kotoranin Tripun Gregorina (1719-1791) – pukovnik hrvatskih konjanika (*Croati a cavallo*)“, *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 55 (2017), br. 2, 375-406. Gradivo o vojnom djelovanju Tripuna Gregorine pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 815-820.
- 18 Gradivo o vojnom djelovanju Tripuna Vicka Burovića pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 511-526.
- 19 Podrobnije o Benediktu Paskvaliju vidi u: L. Čoralić – N. Markulin, „Kotorski plemić Benedikt Paskvali (1704-1790) – zapovjednik mletačkih prekomorskih pješačkih postrojbi“, *Acta Histriae*, 26 (2018), br. 2, 393-428. Gradivo o vojnom djelovanju Benedikta Paskvalija pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 671-675.
- 20 Podrobnije o Jeronimu Smeću vidi u: L. Čoralić – M. Katušić, „Jerolim Smeća – pukovnik mletačkih prekomorskih pješačkih postrojbi (druga polovica 18. stoljeća)“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 59 (2017), 289-314. Gradivo o vojnom djelovanju Jeronima Smeće pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 702.
- 21 Podrobnije o Marku Antunu Bubiću vidi u: L. Čoralić – M. Katušić, „Od afričke obale do dalmatinske prijestolnice – mletački general Marko Antun Bubić (1735-1802)“, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 28 (2010) 139-172. Gradivo o vojnom djelovanju Marka Antuna Bubića pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 454, 499-500.
- 22 Gradivo o vojnom djelovanju Nikole Medina pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... publici ruoli, b. 650-655.

koji su zavičajem potjecali s budvanskog područja. Kao zapovjednici *Fanti oltramaroni* u kojima su djelovali Skradinjani bilježe se još i Crnogorac Ivan Krapović (Ivan Maina),²³ Trogiranin Vicko Michieli Vitturi,²⁴ Dalmatinac talijanskoga podrijetla Petar Corponese²⁵ te Albanac Nikola Progina.²⁶ Jedini izravnim podrijetlom talijanski zapovjednik hrvatskih pješačkih postrojbi razmatranih u ovome radu bio je Antonio Paravia.²⁷

Zaključak

Istraživanje udjela časnika, dočasnika i običnih vojnika iz pojedinih hrvatskih krajeva, gradova i manjih naselja u mletačkim prekojadranskim kopnenim postrojbama u ranom novom vijeku sastavni je dio hrvatske vojne povijesti. U fokusu ovoga rada, zasnovanog na izvornom gradivu iz središnje mletačke državne pismohrane (fond državne magistrature za novačenje Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli), bili su Skradinjani, zapaženi i učestalo prisutni pješački i konjanički vojnici tijekom cijeloga 18. stoljeća. Skradinjani se u nešto većemu broju bilježe kao pješaci, ali su – karakteristično za područje dalmatinskog zaleđa – vrlo učestalo prisutni u elitnim postrojbama hrvatskog konjaništva. U popisima navedene mletačke magistrature Skradinjani se poglavito bilježe kao obični vojnici, tek u malom broju primjera kao dočasnici odnosno nositelji nižih činova te obnašatelji specijaliziranih službi u postrojbi. Njihova je starost bila u prosjeku 23 (pješaci) odnosno 38 godina (konjanici), ponajviše su bili srednjeg rasta, bojom kose smeđokosi i crnokosi, a dužina njihove vojne službe nerijetko je zahvaćala i više desetljeća. Mjesta njihova djelovanja bila su uobičajena za mletačke prekomorske snage i zahvaćala su područja od Veneta, preko Dalmacije do Boke kotorske. Nadalje, istraživanjem djelovanja skradinskih vojnika otkrivamo i cijeli niz drugih tada uglednih vojnih zapovjednika zavičajem od Zadra do Crne Gore, ali i Apeninskog poluotoka, koji su u vrijeme svoje bogate karijere postizali najviše časničke

23 Podrobnije o Ivanu Krapoviću vidi u: L. Čoralić, „Mletački pukovnik Ivan Krapović iz Maina (prva polovica 18. stoljeća)“, *Arhivski zapisi* 18 (2011), br. 2, 81-106. Gradivo o vojnom djelovanju Ivana Krapovića pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 600A, 629-633.

24 Podrobnije o Vicku Michieliju Vitturiju vidi u: L. Čoralić – N. Markulin, „Trogirski plemići Michieli Vitturi – visoki časnici mletačkih prekomorskih kopnenih postrojbi u drugoj polovici 18. stoljeća“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 61 (2019), 361-405. Gradivo o vojnom djelovanju Vicka Michielija Vitturija pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 604A, 643-647.

25 Gradivo o vojnom djelovanju Petra Corponesea pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 551-552.

26 Gradivo o vojnom djelovanju Nikole Progina pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 655, 683-685.

27 Gradivo o vojnom djelovanju Antonija Paravije pohranjeno je u: RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 671.

činove i bivali zapaženim protagonistima vojne povijesti istočnog Jadrana i Mletačke Republike u završnom stoljeću njihova opstojanja u zajedničkoj državi.

Podaci o Skradinjanima u postrojbama *Fanti oltramarini* i *Croati a cavallo* brojni su i raznovrsni te omogućuju široku i potpunu raščlambu. Svakako ih možemo ubrojiti u jednu od zanimljivijih i istraživački izazovnijih regionalnih (zavičajnih) skupina, a zasigurno će nova istraživanja prebogatoga gradiva iz mletačke državne pismohrane iznjedrati još novih otkrića i uporabljivih saznanja.

upis	osoba	prezime i ime	ime oca	rod vojske	dob	stas	boja kose	konj
1	1	Armani, Marko	Lovre	pješaštvo				
2	2	Benić, Bartol	Josip	konjaništvo				vranac
3	3	Brajković, Jakov	Josip	pješaštvo				
4	3	Brajković, Jakov	Josip	pješaštvo				
5	4	Brusić, Jure	Petar	pješaštvo	22	srednjega rasta	crnokos	
6	5	Crivellari, Ivan	Bernard	pješaštvo				
7	6	Erlić, Bože	Filip	pješaštvo				
8	6	Erlić, Bože	Filip	pješaštvo				
9	7	Franić, Frane	Nikola	pješaštvo				
10	8	Gojević, Marko	Andija	pješaštvo				
11	9	Jelinović, Bastijan	Augustin	konjaništvo	34		plavokos	
12	10	Jović, Vuko	Ilija	konjaništvo				
13	11	Jurić, Frane	Petar	konjaništvo kurir				vranac
14	12	Jurišić, Ivan	Niko	pješaštvo				
15	13	Knežević, Luka	Luka	konjaništvo				vranac
16	14	Lacmanović, Maksim	Stanko	konjaništvo				
17	15	Mardešić, Stipan	Grgo	pješaštvo				
18	15	Mardešić, Stipan	Grgo	pješaštvo				
19	16	Marković, Mate	Radoš	konjaništvo				vranac
20	16	Marković, Mate	Radoš	konjaništvo				vranac
21	16	Marković, Mate	Radoš	konjaništvo				vranac
22	16	Marković, Mate	Radoš	konjaništvo				dorat
23	16	Marković, Mate	Radoš	konjaništvo				dorat
24	16	Marković, Mate	Radoš	konjaništvo				dorat
25	16	Marković, Mate	Radoš	konjaništvo				dorat
26	17	Marner, Vicko	Toma	konjaništvo				vranac
27	17	Marner, Vicko	Toma	konjaništvo				vranac
28	18	Matasović, Nikola	Barica	konjaništvo				dorat
29	19	Matić, Ante	Mate	pješaštvo	20	srednjega rasta	smeđokos	
30	20	Mazalinić, Anđelo	Frane	pješaštvo				
31	21	Milas, Ivan	Ive	konjaništvo	44		plavokos	
32	22	Mjedica, Gajo	Aleksa	pješaštvo				
33	22	Mjedica, Gajo	Aleksa	pješaštvo				
34	23	Mrgić, Jovo	Rade	pješaštvo				

Lovorka Čoralić: Vojnici iz Skradina u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama

satnija (zapovjednik)	pukovnija (zapovjednik)	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
kapetan Juraj Scordilli	puk. Ivan Maina (Krapović)	Kotor, 10.6.1770.	b. 633.	Preminuo 10. lipnja 1770.
pukovnik Šimun Benja	puk. Šimun Benja	Zadar, 18.11.1777.	b. 776.	
kapetan Jerolim Smeća	puk. Benedikt Paskvali	Salò, 2.12.1765.	b. 671.	
kapetan Jerolim Smeća	puk. Benedikt Paskvali	Mleci, 17.12.1766.	b. 672.	Naknadno prekrižen.
kapetan Coleandro Corponese	puk. Petar Corponese	Zadar, 18.3.1728.	b. 552.	
kapetan Jerolim Franjo Michieli Vitturi	puk. Nikola Medin	Mleci, 31.12.1796.	b. 654.	
kapetan Jerolim Smeća	puk. Benedikt Paskvali	Mleci, 17.12.1766.	b. 672.	
kapetan Jerolim Smeća	puk. Benedikt Paskvali	Mleci, 7.4.1767.	b. 673.	
kapetan Josip Arvatini	puk. Jerolim Smeća	Krf, 5.2.1797.	b. 702.	
kapetan Josip Arvatini	puk. Jerolim Smeća	Krf, 5.2.1797.	b. 702.	
pukovnik Nikola Divnić	puk. Nikola Divnić	Mleci, 30.12.1729.	b. 809.	
pukovnik Juraj Radoš	puk. Juraj Radoš	Mleci, 3.6.1719.	b. 826.	
pukovnik Antun Radnić	puk. Antun Radnić	Mleci, 31.12.1796.	b. 826.	
potpukovnik Vicko Michieli Vitturi	puk. Nikola Progina	Zadar, 31.8.1789.	b. 701.	Naknadno prekrižen radi dezertiranja.
pukovnik Tripun Gregorina	puk. Tripun Gregorina	Split, 12.8.1783.	b. 816.	
potpukovnik Šimun Nassi	puk. Nikola Divnić	Zadar, 1.3.1711.	b. 807.	
pukovnik Marko Antun Bubić	puk. Marko Antun Bubić	Mleci, 21.3.1778.	b. 500.	
pukovnik Marko Antun Bubić	puk. Marko Antun Bubić	Palmanova, 25.6.1779.	b. 499.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Mleci, 10.8.1759.	b. 782.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Salò, 14.8.1760.	b. 783.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Brescia, 24.9.1760.	b. 783.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Mleci, 25.6.1763.	b. 783.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Zadar, 1.9.1765.	b. 784.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Zadar, 1.9.1771.	b. 784.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Benkovac, 1.9.1772.	b. 785.	
pukovnik Tripun Gregorina	puk. Tripun Gregorina	Mleci, 11.7.1787.	b. 818.	
pukovnik Tripun Gregorina	puk. Tripun Gregorina	Treviso, 1.9.1789.	b. 820.	
kapetan Jakov Ginni	puk. Lujo Detriko	Zadar, 1.7.1716.	b. 801.	
kapetan Coleandro Corponese	puk. Petar Corponese	Zadar, 18.3.1728.	b. 552.	
kapetan Marko Antivari	puk. Vicko Michieli Vitturi	Kotor, 30.9.1793.	b. 644.	
pukovnik Nikola Divnić	puk. Nikola Divnić	Mleci, 30.12.1729.	b. 809.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 11.8.1796.	b. 510.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 31.12.1796.	b. 510.	
kapetan Josip Arvatini	puk. Jerolim Smeća	Krf, 5.2.1797.	b. 702.	

upis	osoba	prezime i ime	ime oca	rod vojske	dob	stas	boja kose	konj
35	24	Pasenović, Stipan	Dominik	pješaštvo				
36	25	Pletikosić, Ivan	Grgo	pješaštvo				
37	26	Poljica, Ivan	Jure	pješaštvo	28	srednjega rasta	crnokos	
38	27	Prestes, Mijo	Vid	konjaništvo				
39	28	Pulić, Ante	Josip	pješaštvo				
40	28	Pulić, Ante	Josip	pješaštvo				
41	29	Pulić, Mate	Ivan	pješaštvo				
42	29	Pulić, Mate	Ivan	pješaštvo				
43	30	Pulić, Nikola	Mihovil	konjaništvo				
44	31	Radas, Juraj	Ivan	konjaništvo				
45	32	Radnić, Josip	Antun	konjaništvo				
46	33	Radnić, Šime	Antun	konjaništvo kadet				
47	33	Radnić, Šime	Antun	konjaništvo kadet				
48	34	Radošević, Mijo	Ivan	pješaštvo pifarist				
49	34	Radošević, Mijo	Ivan	pješaštvo pifarist		srednjega rasta	smeđokos	
50	35	Sekondović, Frane	Bernard	konjaništvo				dorat
51	35	Sekondović, Frane	Bernard	konjaništvo				dorat
52	36	Sirak, Marko	Ivan	konjaništvo				dorat
53	37	Skorić, Filip	Matija	konjaništvo				
54	38	Skorić, Luka	Ilija	pješaštvo	26	srednjega rasta	smeđokos	
55	39	Stanić, Mate	Andre	pješaštvo	19	srednjega rasta	crnokos	
56	40	Šimić, Ivan	Nikola	konjaništvo		visok	smeđokos	dorat
57	41	Tustar, Franjo	Ivan	konjaništvo				
58	42	Velić, Filip	Ilija	pješaštvo				
59	43	Vidoslavić, Jakov	Ilija	pješaštvo	21	srednjega rasta	smeđokos	
60	43	Vidoslavić, Jakov	Ilija	pješaštvo				
61	43	Vidoslavić, Jakov	Ilija	pješaštvo kaplar				
62	44	Vulegranjac, Marko	Marko	konjaništvo	35	srednjega rasta	crnokos	vranac
63	45	Žulj, Petar	Božo	pješaštvo				
64	45	Žulj, Petar	Božo	pješaštvo				

Prilog: Popis skradinskih vojnika u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama u 18. stoljeću (Repubblica Italiana-Archivio di Stato di Venezia-fondo 0715-Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli (RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli)

Lovorka Čoralić: Vojnici iz Skradina u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama

satnija (zapovjednik)	pukovnija (zapovjednik)	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
kapetan Petar Medin	puk. Nikola Medin	Mleci, 31.5.1793.	b. 652.	
bojnik Giovanni Paravia	puk. Vicko Michieli Vitturi	Kotor, 30.9.1793.	b. 644.	Naknadno prekrizen.
kapetan Coleandro Corponese	puk. Petar Corponese	Zadar, 18.3.1728.	b. 552.	
potpukovnik Juraj Radoš	puk. Šimun Nassi	Zadar, 1.7.1716.	b. 824.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 11.8.1796.	b. 510.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 31.12.1796.	b. 510.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 11.8.1796.	b. 510.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 31.12.1796.	b. 510.	
pukovnik Nikola Divnić	puk. Nikola Divnić	Zadar, 1.5.1709.	b. 807.	
potpukovnik Šimun Nassi	puk. Nikola Divnić	Zadar, 1.3.1711.	b. 807.	
kapetan Antun Radnić	puk. Tripun Gregorina	Kotor, 3.8.1788.	b. 818.	
kapetan Antun Radnić	puk. Tripun Gregorina	Kotor, 3.8.1788.	b. 818.	
kapetan Antun Radnić	puk. Tripun Gregorina	Padova, 22.10.1789.	b. 819.	Promaknut u korneta 15. travnja 1791.
pukovnik Nikola Progina	puk. Nikola Progina	Mleci, 30.6.1786.	b. 649.	
pukovnik Nikola Progina	puk. Nikola Progina	Mleci, 30.6.1788.	b. 650.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Mleci, 25.6.1763.	b. 783.	
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Zadar, 1.9.1765.	b. 784.	Naknadno prekrizen.
potpukovnik Antun Duplančić	puk. Franjo Buća	Zadar, 1.9.1765.	b. 784.	
pukovnik Nikola Divnić	puk. Nikola Divnić	Zadar, 1.5.1709.	b. 807.	
pukovnik Tripun Vicko Burović	puk. Tripun Vicko Burović	Cremona, 10.10.1762.	b. 520.	
kapetan Coleandro Corponese	puk. Petar Corponese	Zadar, 18.3.1728.	b. 552.	
kapetan Jakov Ginni	puk. Lujo Detriko	Zadar, 1.7.1716.	b. 801.	
pukovnik Nikola Divnić	puk. Nikola Divnić	Sutomišćica, 20.4.1717.	b. 808.	Naknadno prekrizen.
kapetan Jerolim Smeća	puk. Benedikt Paskvali	Salò, 2.12.1765.	b. 671.	Naknadno prekrizen.
potpukovnik Vicko Michieli Vitturi	puk. Nikola Progina	Zadar, 31.8.1789.	b. 701.	
pukovnik Vicko Michieli Vitturi	puk. Vicko Michieli Vitturi	Mleci, 28.9.1793.	b. 644.	
pukovnik Vicko Michieli Vitturi	puk. Vicko Michieli Vitturi	Mleci, 29.9.1795.	b. 644.	
bojnik Franjo Buća	puk. Lujo Detriko	Mleci, 1.7.1725.	b. 802.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 11.8.1796.	b. 510.	
kapetan Nikola Bolica	puk. Antonio Paravia	Mleci, 31.12.1796.	b. 510.	

Izvori i literatura

Izvori

Repubblica Italiana – Archivio di Stato di Venezia – fondo 0715 – Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli (RI-ASVe-0715-Inquisitori ... pubblici ruoli)

Literatura

Bačić, Stanko, *Visovački franjevci u Skradinskoj biskupiji: pastoralno djelovanje franjevacca od dolaska Osmanlija (1522) do danas*, Split 1991.

Čoralić, Lovorka, „Skradin i Mleci: državno-političke veze i prisutnost Skradinjana u Mlecima i Padovi“, objavljeno u: *Zbornik o Pavlu Posiloviću: Zbornik radova sa znanstvenoga skupa „Pavao Posilović i šibensko-skradinski kraj u njegovo doba“*, Skradin – Visovac 27-28. listopada 2000, Šibenik – Zagreb 2001, 119-145.

Čoralić, Lovorka, „Mletački pukovnik Ivan Krapović iz Maina (prva polovica 18. stoljeća)“, *Arhivski zapisi* 18 (2011), br. 2, 81-106.

Čoralić, Lovorka, „Šibenski plemić Nikola Divnić (1654-1734) – pukovnik hrvatske lake konjice (*Cavalleria Croati*)“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 54 (2012), 125-145.

Čoralić, Lovorka, „Zadarski patricij Šimun Nassi – pukovnik hrvatskih konjanika u mletačkoj vojsci (početak 18. stoljeća)“, *Povijesni zbornik – godišnjak za kulturu i povijesno naslijeđe* 4 (2012), br. 5, Osijek 2012, 7-31.

Čoralić, Lovorka, „Zadarski patricij Lujo Detriko (1672-1749) – zapovjednik hrvatske konjice (*Cavalleria Croati*)“, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 32 (2014), 99-129.

Čoralić, Lovorka, „Albanski vojnici u mletačkim prekojadranskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće)“, *Povijesni prilozi* 37 (2018), br. 54, 183-214.

Čoralić, Lovorka, „Drnišani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama u 18. stoljeću“, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 39 (2021).

Čoralić, Lovorka – Katušić, Maja, „Od afričke obale do dalmatinske prijestolnice – mletački general Marko Antun Bubić (1735-1802)“, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 28 (2010) 139-172.

Čoralić, Lovorka – Katušić, Maja, „Jerolim Smeća – pukovnik mletačkih prekomorskih pješćkih postrojbi (druga polovica 18. stoljeća)“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 59 (2017), 289-314.

Čoralić, Lovorka – Katušić, Maja, „Kotoranin Tripun Gregorina (1719-1791) – pukovnik hrvatskih konjanika (*Croati a cavallo*)“, *Analiza Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 55 (2017), br.2, 375-406.

Čoralić, Lovorka – Markulin, Nikola, „Kotorski plemić Benedikt Paskvali (1704-1790) – zapovjednik mletačkih prekomorskih pješćkih postrojbi“, *Acta Histriae* 26 (2018), 393-428.

Čoralić, Lovorka – Markulin, Nikola, „Trogirski plemići Michieli Vitturi – visoki časnici mletačkih prekomorskih kopnenih postrojbi u drugoj polovici 18. stoljeća“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 61 (2019), 361-405.

Čvrljak, Krešimir, *Znameniti putnici u Skradinu i na Krki*, Zagreb – Skradin 1995.

Favaloro, Francesco Paolo, *L'Esercito Veneziano del '700: Ricerche e schizzi*, Venezia 1995.

- Kovačić, „Crkva na skradinsko-kninskom području u XVII. stoljeću prema izvještajima skradinskih biskupa Svetoj Stolici“, *Croatica christiana periodica* 1 (1977), br. 1, 24-33
- Madunić, Domagoj, *Defensiones Dalmatiae: Governance and Logistics of the Venetian Defensive System in Dalmatia during the War of Crete (1645-1669)* (doktorska disertacija, Central European University, Budimpešta 2012).
- Markulin, Nikola, „Vojno poduzetništvo u Mletačkoj Dalmaciji i Boki za vrijeme Morejskog rata (1684-1699)“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 56 (2014), 91-142.
- Markulin, Nikola, „Mletačka vojna organizacija u Dalmaciji i Boki od Morejskog rata (1684-1699) do Požarevačkog mira 1718.“ (doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar 2015).
- Markulin, Nikola, „Vojno poduzetništvo u Mletačkoj Dalmaciji i Boki od 1700. do 1718. godine“, *Povijesni prilozi* 35 (2016), br. 51, 159-196.
- Mayhew, Tea, *Dalmatia between Ottoman and Venetian Rule: Contado di Zara 1645-1718.*, Roma 2008.
- Mayhew, Tea, „Mletački vojnik na istočnoj obali Jadrana za Kandijskog rata (1645-1669)“, *Spomenica Josipa Adamčeka* (gl. urednici Drago Roksandić i Damir Agičić), Zagreb 2009, 243-262.
- Soldo, Josip Ante, „Skradin pod Venecijom“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 33 (1991), 131-183.
- Traljić, Seid M. „Tursko-mletačke granice u Dalmaciji u XVI. i XVII. stoljeću“, *Radovi Instituta JAZU u Zadru* 20 (1973), 447-458
- Vrandečić, Josip, *Borba za Jadran u ranom novom vijeku: mletačko-osmanski ratovi u venecijanskoj nuncijaturi*, Split 2013.

SUMMARY

Soldiers from Skradin in Venetian Overseas Army Units in the Eighteenth Century

In the early modern period, and particularly in the times of Veneto-Ottoman wars in the seventeenth and eighteenth century, the backbone of Venetian overseas army units created units called *Fanti oltramaringi* and *Croati a cavallo*, whose soldiers were recruited primarily from Venetian acquisitions stretching from Istria to Albania and Greece. This article researches the part the denizens of Skradin had in the aforementioned military units during the eighteenth century. The article is based on the analysis of sources kept in the *Archivio di Stato di Venezia* (archival series: *Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli*), containing full lists of military complements of regiments and companies. The analysis focuses on their age structure, physical characteristics, the part members of particular families played in military service, as well as the duration of military service. Analysis of the documents shows that, quantitatively, the denizens of Skradin made one of the more visible groups of compatriots within Venetian infantry and cavalry. They were continuously present during the entire eighteenth century, and were almost equally represented within the infantry and elite Croatian cavalry. As an appendix, a full list of hitherto discovered soldiers from Skradin in infantry and cavalry units of armed forces of the Venetian Republic in the eighteenth century is given.

Keywords: Skradin, the Republic of Venice, *Fanti oltramaringi*, *Cavalleria Croati*, military history, the eighteenth-century history